

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ КЮСТЕНДИЛ ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

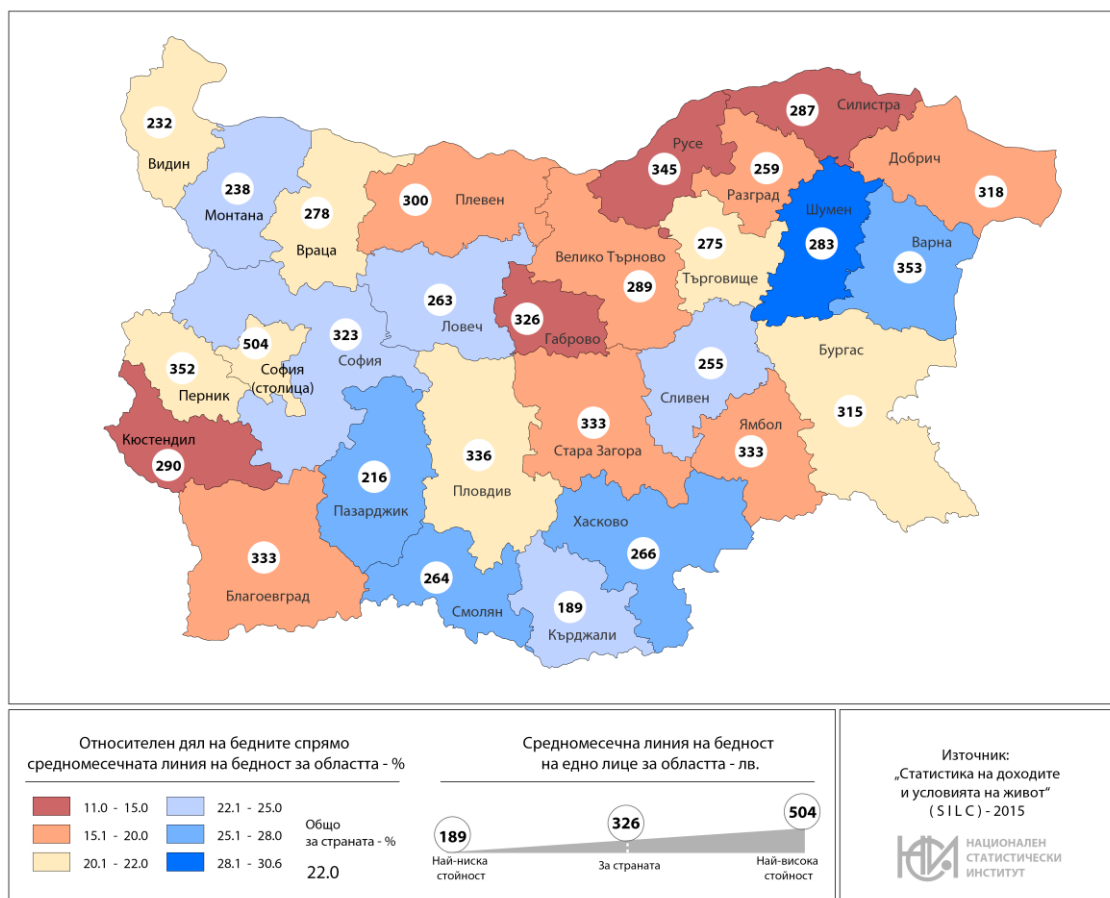
Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на индикаторите е ежегодно провежданото наблюдение „Статистика на доходите и условията на живот (EU-SILC)“.

Оценка на бедността в регионален аспект

През 2015 г. линията на бедност общо за страната е 325.83 лв. средномесечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 1 585.8 хил. лица, или 22.0% от населението на България.

Важен аспект в изследването на бедността е нейното проявление по области. При изчисляване на линията на бедност за всяка област е приложен същият метод както при линията на бедност на национално ниво - 60% от средния общ разполагаем нетен доход на домакинствата в областта.

Фиг. 1. Линия на бедност по области през 2015 година

За 2015 г. в област Кюстендил размерът на линията на бедност е 290.0 лв. средномесечно на лице от домакинство, като под прага на линията на бедност е живяло 11.0% от населението на областта или около 14.1 хил. лица (табл. 1).

През 2015 г. област Кюстендил се нарежда на 14 място в страната по размер на линията на бедност.

Най-ниската линия на бедност се наблюдава в областите Кърджали и Пазарджик - съответно 189 и 216 лв., а най-високата - в област София (столица) (504 лв.), следвана от областите Варна и Перник (съответно 353 и 352 лв.).

Най-висок е относителният дял на бедните в областите Шумен - 30.6%, Варна - 27.8%, Пазарджик - 27.5%, Хасково - 26.1%, и Смолян - 25.1%. Най-нисък е относителният дял на бедните в областите Кюстендил - 11.0%, Силистра - 11.3%, и Габрово - 13.0%.

1. Основни индикатори за бедност

Област Кюстендил	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Линия на бедност - средномесечен размер - левове	215.1	269.8	269.0	267.8	240.0	285.5	342.3	290.0
Брой лица под линията на бедност - хиляди	33	29	19	24	26	19	18	14
Относителен дял на бедните - % от населението	22.4	19.9	13.1	16.7	19.3	14.6	14.0	11.0
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери - % от населението	50.4	49.1	51.0	43.6	52.0	52.5	45.3	46.3
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	24.8	24.0	21.0	20.2	22.9	23.1	16.7	26.3
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20) ¹	4.6 _u	3.8 _u	4.4	7.5	5.5 _u	3.4 _u	3.3 _u	3.7
Коефициент на Джини ²	21.3	25.3	25.4	35.6	30.9	23.1	20.6	25.4

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност за областта намалява с 15.3%, а относителният дял на бедното население - с 3.0 процентни пункта. Основната причина за по-ниския размер на линията на бедност се дължи на намаляването на средния размер на дохода от труд. Съществено влияние оказва и намаляването на средния размер на дохода от пенсии. Средно за страната размерът на линията на бедност се увеличава с 0.6%, а относителният дял на бедното население нараства с 0.2 процентни пункта.

В сравнение с останалите области, област Кюстендил е с най-нисък относителен дял на бедност за мъжете - 7.8%, следвана от област Русе - 10.7 процентни пункта, а с най-високо равнище е област Шумен - 30.4%. В област Силистра жените са с най-ниско равнище на бедност - 10.0%, при 30.7% за област Шумен. За областта този дял при жените е 14.0%.

Област Кюстендил е сред областите в страната с относителен дял на мъжете, живеещи в риск от бедност, по-малък от този при жените, като Стара Загора, Перник,

¹ u - с по-малка стохастична точност, поради недостатъчен брой случаи

² Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

Ямбол, Русе, София, Видин, Пловдив и София (столица) и други. В пет области - Монтана, Силистра, Сливен, Разград и Кърджали, относителният дял на бедните мъже е по-голям от този при жените.

В сравнение с 2014 г. делът на бедност при мъжкото население в област Кюстендил намалява с 2.9 процентни пункта, а при жените - с 3.4 пункта.

Най-голяма разлика в равнището на бедност между мъжете и жените се наблюдава в област Стара Загора - 10.5%, следвана от областите Перник и Ямбол, съответно по 7.9 и 7.7 процентни пункта. В област Кюстендил разликата в равнището на бедност между мъжете и жените е 6.2 процентни пункта, при средно 3.8 пункта за страната.

Основният фактор, увеличаващ риска за попадане в групата на бедните за преобладаващата част от населението, е тяхната икономическа активност и участието им на пазара на труда. За целия период на наблюдение относителният дял на бедните е най-висок сред безработните лица (27.3u¹% за 2015 г.).

През 2015 г. делът на бедните сред заетите лица във възрастова група 18 - 64 години е 2.5% при средно 7.8% за страната. Спрямо предходната година делът на бедните сред заетите лица намалява с 0.2 процентни пункта.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. За област Кюстендил данните за 2015 г. показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност се повишава от 11.0 до 26.3%, или с 15.3 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност за областта нараства до 46.3% или с 35.3 процентни пункта.

Поляризацията на населението в област Кюстендил по доход, измерен чрез съотношението на доходите между бедните и богатите слоеве на обществото за 2015 г. показва, че най-бедните 20% от домакинствата в областта имат 3.7 пъти по-нисък доход от най-богатите 20%, като спрямо 2014 г. поляризацията се увеличава с 0.4 процентни пункта.

Оценките на бедността в област Кюстендил през 2015 г. в зависимост от типа на домакинството показват, че бедността е концентрирана сред самотните родители с деца, домакинства от едно лице - жена или мъж, възрастните едночленни домакинства, както и двучленни домакинства с поне един член на 65 и повече години. Сред едночленните домакинства рискът от бедност при жените е с 11.4 процентни пункта по-висок отколкото при мъжете. Ако в домакинството живее едно лице над 65 години, рискът от бедност е с 9.9 процентни пункта по-висок от домакинство, в което живее едно лице под 65 години.

Комбиниран индикатор

Във връзка с поставените цели по ключови сегменти на стратегията „Европа 2020“, от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели за намаляване на бедността и социалното изключване. **Показателят включва** лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в

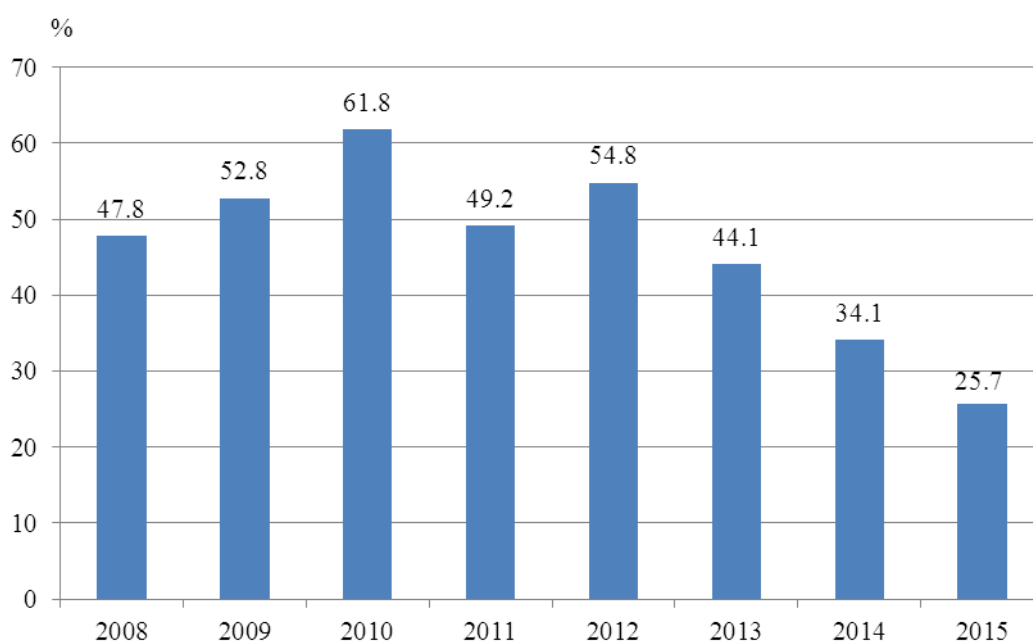
¹ u - с по-малка стохастична точност, поради недостатъчен брой случаи

домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2015 г. 41.3% от населението на страната се нуждае от специални грижи за преодоляване на бедността, социалното неравенство и изключването от активна трудова дейност. За област Кюстендил през 2015 г. 39.9 хил. лица или 25.7% живеят в риск от бедност или социално изключване (фиг. 2), като тук попадат 21.7% от мъжете и 29.5% от жените в областта. През 2014 г. дялът на мъжете е бил 28.4%, а този на жените - 40.1%.

Фиг. 2. Относителен дял на населението в риск от бедност или социално изключване в област Кюстендил

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. За оценка на материалните лишения на домакинствата се използват девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги, като например: ползване на едноседмична почивка извън дома, посрещане със собствени средства неочаквани финансови разходи, консумация на месо, пилешко или риба (или вегетарианския им еквивалент) всеки втори ден, ограничения при отоплението на жилището поради недостиг на средства, затруднения при плащането навреме на разходи за жилището.

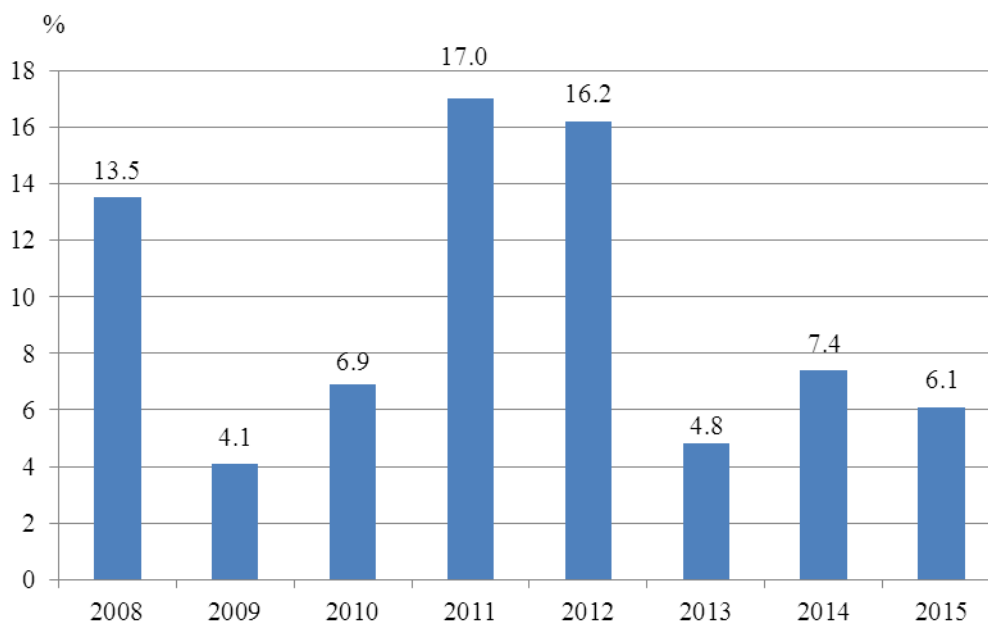
През 2015 г. в област Кюстендил стойността на комбинирания показател намалява с 8.4 процентни пункта спрямо 2014 г., достигайки най-ниското ниво за периода 2008-2015 година. Този спад се дължи най-вече на намаляването на относителния дял на хората с материални лишения. В областта през 2015 г. 20.0% от населението живее в тежки материални лишения (ограничения в 4 от 9 показателя), като намалението спрямо предходната година е с 8.6 процентни пункта.

Лица, живеещи в домакинство с нисък интензитет на икономическа активност, се дефинират като лица от възрастовата група 0 - 59 години, живеещи в домакинство, където възрастните (18 - 59- годишните с изключение на студентите от възрастовата група 18 - 24 години) работят под 20% от техния потенциал през референтния период.

Следвайки дефиницията, през 2015 г. 3.8 хил. лица на възраст 18 - 59 години в област Кюстендил живеят в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, или 6.1% от населението. Спрямо 2014 г. относителният им дял намалява с 1.3 процентни пункта (фиг. 3).

Фиг. 3. Относителен дял на лицата, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност на възраст 18 - 59 навършени години в област Кюстендил

Методологични бележки

Наблюдението за доходите и условията на живот (EU-SILC) като част от Европейската статистическа система (ESS) се осъществява по единна методология, определена с Регламент № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета, и осигурява информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването (EU-SILC) са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

Изследването се провежда върху 4-годишен ротационен панел от обикновени домакинства. Размерът на извадката за всяка година в панела е около 7 500 адреса/обикновени домакинства, разпределени във всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на 16 и повече години. Извадката се състои от четири ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение);
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството;
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на 16 и повече години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече години получава тегло 0.5 и всяко дете под 14 години получава тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност

За безработни домакинства в изследването се считат домакинствата, чиито членове не са били заети през последните четири седмици, т.е. всички членове на домакинството на 16 и повече навършени години са били или безработни, или неактивни. Ниската икономическа активност за домакинството се отнася до съотношението между броя месеци, в които всеки член от домакинството във възрастовата група 18 - 59 години е бил работещ през предходната година (реално отработени месеци), към общия брой месеци, които теоретично би могъл да отработи същият член на домакинството при пълна заетост. За лицата, които декларират, че работят на непълно работно време, броят на месеците се преизчислява на пълно работно време въз основа на отработените часове.

Повече информация за индикаторите за бедност и социално включване може да бъде намерена на интернет страницата на НСИ в рубриката „Социално включване и условия на живот” -

<http://www.nsi.bg/bg/content/8252/%D1%81%D0%BE%D1%86%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%BE-%D0%B2%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D1%87%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B5-%D0%B8-%D1%83%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%8F-%D0%BD%D0%B0-%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%82>